

21.4.2026

Lakivaliokunta

EaT Jalo Valtjus-Anttila

HE työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 21/2026 vp)

Oikeusministeriön vastine

1

Yleistä

- Lausijat kannattavat laajasti ehdotettuja lakimuutoksia.
- Joissain lausunnoissa esitetään ennen muuta perustelujen selkeyteen sekä tarkkarajaisuuteen kohdistuvaa kritiikkiä.
 - Suhde ihmiskauppaan.
 - → Uhrin oikeudet, kuten avustajamääräys ja kärsimyskorvaus.
- TyVL 4/2026 vp: Lausumaesitys jälkiseurannasta.
- OM katsoo, että hallituksen esitystä voidaan lausuntojen valossa pitää perusteltuna.

OIKEUSMINISTERIÖ — JUSTITIEMINISTERIET

2

Ehdotuksien suhde muuhun lainsäädäntöön

- Epäilty rikos on tutkittava ja syytettävä ihmiskauppana, jos edellytykset tälle täyttyvät.
 - Lievemmin rangaistavien rikosnimikkeiden olemassaolo ei siten merkitse sitä, että vakavampien tekojen tutkinnasta voitaisiin luopua.
 - Lähtökohtaa ja ihmiskaupan ensisijaisuutta korostetaan HE:ssä useissa kohdin.
- Avustajan määräämistä tai korvauksen tuomitsemista koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettavaksi.
 - Tarkoituksena avoimissa (ei-rikosnimikekohtaisissa) harkintakriteereissä on mahdollistaa nämä laajasti tilanteissa, joissa säännöksissä mainittuja oikeushyviä loukataan.

OIKEUSMINISTERIÖ — JUSTITIIEMINISTERIET

3

Tarkkarajaisuus ja kattavuus

- Riippuvainen asema, palvelussuhde ja muu ahdinko
 - Palvelussuhteeseen kuuluu direktio-oikeus (alisteinen asema). Käsillä tulisi olla tavanomaisesta palvelussuhteesta poikkeavia olosuhteita, joiden myötä työntekijä olisi riippuvainen palvelussuhteesta tai työnantajasta.
 - Nk. vale- ja pakkoyrittäjäys ym. kuuluisivat soveltamisalaan. Aitoon yrittäjätoimintaan soveltuisivat muut rikosnimikkeet, kuten kiskonta.
 - Vastaavat tunnusmerkit (kuten muu ahdinko) eivät ole aiheuttaneet tulkintavaikeuksia.
- Vastikkeiden välinen selvä epäsuhta
 - Jo käytössä oleva termi ”selvä” ohjaa arviointia rikosvastuun kannalta ennakoitavaan suuntaa. Lisäksi vaatimus hyväksikäyttötavoista.

OIKEUSMINISTERIÖ — JUSTITIIEMINISTERIET

4

Perusoikeudet ja suojankehteet

- OM katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.
- Yhdenvertaisuuden suoja ei heikennetä.
 - Syrjintä ja muut hyväksikäytön tekijät selkeästi omiksi erillisiksi pykäläksien.
 - Työsyrjintää ja kiskontaa työelämässä koskevia säännöksiä voitaisiin soveltaa samanaikaisesti (+ rangaistuksen määrääminen, RL 6 luvun 4 ja 5 §:t).
 - Kärsimyskorvauksen tuomitseminen ei edellytä syyksi lukevaa tuomiota esimerkiksi edes työsyrjinnästä.

OIKEUSMINISTERIÖ — JUSTITIIEMINISTERIET

5

Lausumaehdotus (TyVL 4/2026 vp)

- Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotetun lainsäädännön vaikutuksia työperäisen hyväksikäytön ehkäisyyn sekä arvioi sääntelyn toimivuutta ja lisätoimien tarvetta työperäisen hyväksikäytön vähentämiseksi. Selvitys asiasta on annettava lakivaliokunnalle viimeistään kolmen vuoden kuluttua lakien voimaantulosta.

OIKEUSMINISTERIÖ — JUSTITIIEMINISTERIET

6

Alipalkkauksen erilliskriminalisointi (LA 4/2023 vp)

- Rangaistavuus olisi riippuvainen työehtosopimuksen määräyksistä.
- Ultima ratio, suhteellisuus jne.
- Ei olennaisuuteen tai merkittävyyteen liittyvää rajoitusta, joten tunnusmerkistö täytyisi vähäisessäkin alipalkkaustilanteessa.
 - HE:ssä ehdotetut hyväksikäyttötavat tekevät menettelystä selkeämmin rikosoikeudellisesti moitittavaa erottamalla hyväksikäytön esim. palkkaan ja muihin työehtoihin liittyvistä erimielisyyksistä sekä tulkintaeroista.
- HE:n tavoitteena on puuttua mm. alipalkkaustilanteisiin, joissa työntekijän tekemä työ ja siitä saatu palkka ovat selvässä epäsuhteessa.

OIKEUSMINISTERIÖ — JUSTITIIEMINISTERIET

7

Kiitos!

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi

8